

The Role of The District Municipality in Creating Cooperation with The Network To Develop Tourism Management in The Ban Duea Community, Nong Khai Province

Somsak Srisontisuk, Sukanya Aimimtham, Chaimanoo Kunok, Settasak Mooldamart and Gita Agzumi

Lecturer in Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University, Thailand

Human Resources Operations Specialist, Human Resources Division, Khon Kaen University, Thailand

Social Developer Expert, Office of Academic Promotion and Support 5, Thailand

Independent Researcher, Thailand

E-mail: somsri4@kku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6196-1924>

E-mail: sukaim@kku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0027-1328>

E-mail: chaiku@kku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-7752-9369>

E-mail: settasak_m@kkumail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-0016-5858>

E-mail: gita.a@kkumail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-0116-7594>

Received 29/10/2024

Revised 04/11/2024

Accepted 04/12/2024

Abstract

Background and Aims: The Ban Duea Subdistrict Municipality in Nong Khai Province has actively promoted tourism management in the Ban Duea community through collaboration among the government, private sector, and civil society. This partnership follows the principles of New Public Governance, with each party playing a role in addressing issues and delivering public services that meet the needs of local people sustainably. This research aims to examine the role of the subdistrict municipality in fostering partnerships with networks to enhance tourism management within the Ban Duea community, Nong Khai Province.

Methodology: This research utilized a qualitative research approach, selecting eight key informants through purposive sampling. The participants included three officials from the Ban Duea Subdistrict Municipality and five representatives from the Ban Duea Tourism Community. Data collection was conducted through focus group discussions, using semi-structured interview protocols to gain in-depth insights.

Results: Findings reveal that the Ban Duea Subdistrict Municipality leverages its resources and cultural capital in an integrated approach to administration. By creating opportunities for collaboration with network partners across sectors, the municipality plays a central role in establishing both formal and informal cooperative efforts. These efforts involve hosting mobile meetings, developing community plans, and incorporating community issues and needs into project planning, budget allocation, and coordination with provincial government agencies. This approach supports the sustainable development of tourism in the Ban Duea community.

Conclusion: The Municipality has successfully harnessed local and cultural resources through formal and informal partnerships, promoting sustainable, community-focused tourism development.

Keywords: Role of Municipality; Development; Community Tourism

บทบาทของเทศบาลตำบลในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ จังหวัดหนองคาย

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สุกัญญา เออมิธรรม, ไซมณู กุนอก, เศรษฐศักดิ์ มูลตามาศย์ และ Gita Agzumi

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กองทรัพยากรบุคคล มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5

นักวิจัยอิสระ

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: เทศบาลตำบลบ้านเตื่อ จังหวัดหนองคาย ได้ดำเนินการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ ซึ่งเป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและบริการสาธารณะ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance) จัดการบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ยั่งยืน การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลตำบลในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย: ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 8 คน แบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ 3 คนและชุมชนท่องเที่ยวบ้านเตื่อ 5 คน ใช้แนวทางการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการวิจัย: เทศบาลตำบลบ้านเตื่อใช้จุดแข็งต้นทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมในการบริหารงานแบบบูรณาการการแบบเบ็ดเสร็จ โดยเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมมาทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ บทบาทของเทศบาลและเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดำเนินงานและอำนวยความสะดวก ผ่านเวทีประชุมสัญจร แผนพัฒนาชุมชนประชาคมหมู่บ้าน นำปัญหาหรือความต้องการของประชาชน ด้านโครงการ งบประมาณ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาประสานหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อให้ยั่งยืน

สรุปผลการศึกษา: เทศบาลตำบลบ้านเตื่อใช้จุดแข็งต้นทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเตื่อตามกลไกการบริหารงานแบบบูรณาการการแบบเบ็ดเสร็จ ร่วมมือทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

คำสำคัญ: บทบาทของเทศบาล; การพัฒนา; การท่องเที่ยวชุมชน

บทนำ

ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 (Covid-19) ภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงและสะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นภาคอุตสาหกรรมหลักที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศ ด้วยข้อจำกัดของนโยบายต่าง ๆ เช่น มาตรการปิดประเทศ มาตรการล็อกดาวน์ เพื่อลดการสัมผัสและออกจากบ้าน จึงส่งผลต่อเสียต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยทุกระดับ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวระดับชุมชนต้องพักหรือปิดกิจการไปหลายแห่ง แต่กลุ่มพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง (กันชลิภา อุตมะแก้ว และคนอื่นๆ, 2564) ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนอีกด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันจึงมีหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนาต่าง ๆ รวมถึงด้านการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เช่น แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมของบริบทท้องถิ่น และทำงานเชิงบูรณาการ จัดทำและนำเสนอแผนด้านการท่องเที่ยวต่อเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น เพื่อเป็นการยกระดับความกินดีอยู่ดีของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถถึงความได้เปรียบของทุนทางพื้นที่ได้ เช่น ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างรายได้ของประชาชนในชุมชน (พระมหาจำนงค์ สิริวัฒนโธ และคณะ, 2563)

จังหวัดหนองคายเป็นอีกพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่ได้มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและ มีภูมิศาสตร์สำคัญในการเชื่อมต่อการประเทศลาวตามวิสัยทัศน์ “หนองคาย เกษตรอุตสาหกรรม วัฒนธรรมรุ่งเรือง เมืองท่องเที่ยวลุ่มน้ำโขง” จึงเกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและจัดการร่วมกันระหว่างชุมชนกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายเข้ามาหนุนเสริมภารกิจให้เกิดความเข้มแข็ง (สำนักงานจังหวัดหนองคาย, 2567) ชุมชนบ้านเตื่อเป็นหนึ่งในชุมชนในจังหวัดหนองคายได้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry Village : CIV) ที่เล็งเห็นถึงวัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่น เพราะพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง มีอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนที่ชัดเจน เกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จึงมีส่วนสำคัญกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันของภาคส่วนต่าง ๆ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่งมอบบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ยั่งยืนในชุมชน จากกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น (ไททัศน์ มาลา, 2561) ผู้วิจัยจึงมีคำถามวิจัยว่า บทบาทของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ จังหวัดหนองคายเป็นอย่างไร เนื่องจากเทศบาลเข้ามาเป็นตัวประสาน กำหนดทิศทาง บูรณาการการทำงานกับเครือข่าย และสร้างประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลตำบลในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ จังหวัดหนองคาย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) ตามนิยามของ กรวิชัย บุญมี (2566) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยใช้กลไกเครือข่ายและหุ้นส่วนภาคีในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ มีองค์ประกอบได้แก่ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารแบบองค์รวม การบริหารแบบพลวัต และความสำคัญของการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่คือร่วมมือกันในรูปแบบของการจัดการภาคีที่หลากหลาย ในการวางแผนพัฒนาระดับภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชน

แนวคิดการปกครองท้องถิ่น ภาครัฐได้กระจายอำนาจการดำเนินงานในบางกิจการไปยังท้องถิ่นให้มีส่วนรับผิดชอบจากความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประเพณี วัฒนธรรม หรือทุนทางสังคมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (บุญศรี ยี่หมะ, 2550) ด้านการท่องเที่ยวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ ด้านการตลาด จัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่ตั้ง ขนาด การเดินทาง ศักยภาพที่จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การให้บริการอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัย ยกระดับการท่องเที่ยว

แนวคิดการสร้างความร่วมมือ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ร่วมกันที่ดำเนินการภายใต้เป้าหมายเดียวกัน เน้นการร่วมมือกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ใช่ภาครัฐ ในการร่วมกันบูรณาการทรัพยากรตามหลัก 4 M ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หาแนวทางหรือแก้ไขปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ในการจัดทำโครงการหรือภารกิจ การบริการสาธารณะ ของเครือข่ายระดับปัจเจกบุคคล หน่วยธุรกิจ องค์กร และรูปแบบความสัมพันธ์อื่น ๆ มิได้ทั้งแนวดิ่ง แนวราบ หรือในภูมิภาคระดับต่างกัน และทำได้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Stoker อ้างถึงใน Ansell and Gash, 2008)

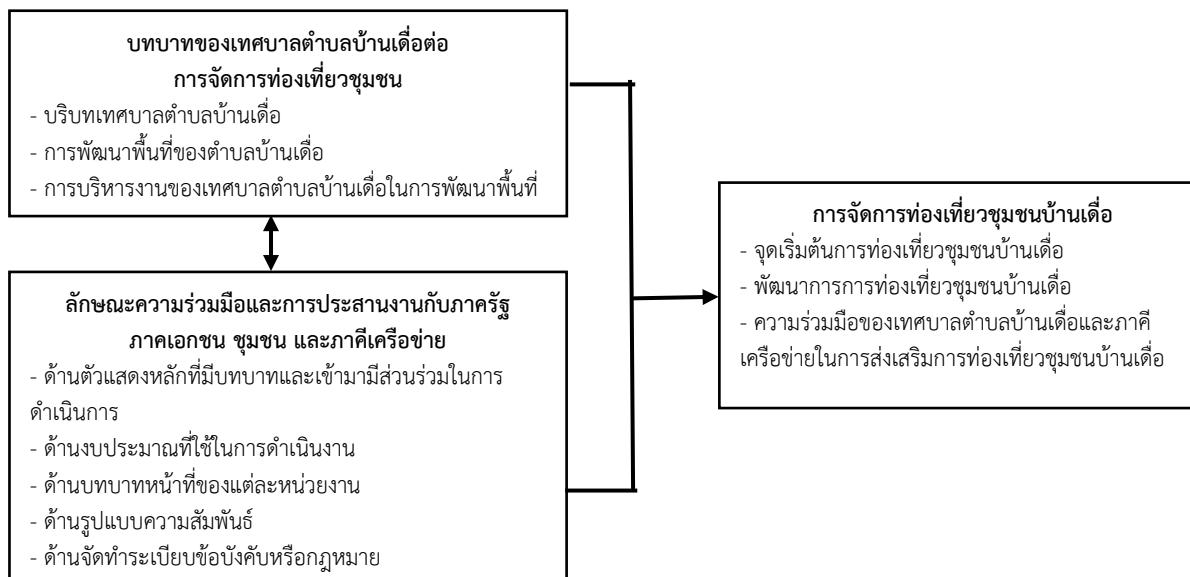
พระมหาจันทน์ สิริวัฒนโณ (และคณะ, 2563) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่มีดังนี้ 1) บทบาทในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวชุมชน 2) บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว 3) บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน 4) บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน 5) บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว และ 6) บทบาทการสร้างและพัฒนาระบบบริการการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

อิสริย์ ภักดีศรีแพง, รัตพงษ์ สอนสุภาพ (2557) ศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด ดังนี้ 1) บทบาทในการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) บทบาทในการให้บริการนักท่องเที่ยว 3) บทบาทด้านการจัดเตรียมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว 4) บทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 5) บทบาทในการวางแผนและนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 6) บทบาทด้านส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน สร้างรายได้ พัฒนาพื้นที่จากการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในพื้นที่และภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกมาร่วมกันตามเป้าหมาย ซึ่งคณะผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องบทบาทของเทศบาลตำบลในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตี๋ย จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ในการวิจัย : พื้นที่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านเตี๋ย ตำบลบ้านเตี๋ย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายและมีการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนที่ชื่อว่า “การท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตี๋ย” และเป็นหมู่บ้าน CIV ใน “โครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry Village : CIV)

2. การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : เลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจากกลุ่มประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวนทั้งสิ้น 8 คน แบ่ง 2 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของเทศบาลตำบลบ้านเตี๋ย คัดเลือกจากฝ่ายบริหารที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันและข้าราชการผู้รับผิดชอบพื้นที่ ติดต่อประสานงานตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน ได้แก่ รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเตี๋ย ปลัดเทศบาลตำบลบ้านเตี๋ย นักทรัพยากรบุคคล จำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของชุมชนท่องเที่ยวบ้านเตี๋ย คัดเลือกจากคณะกรรมการการท่องเที่ยวชุมชน ตัวแทนกลุ่มอาชีพและผู้นำชุมชนคนปัจจุบันที่ ได้แก่ รองประธานคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวบ้านเตี๋ยฝ่ายประชาสัมพันธ์ ผู้ช่วยฝ่ายประชาสัมพันธ์ หัวหน้าเซฟชุมชน เลขานุการคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตี๋ย ตัวแทนกลุ่มอาชีพทอผ้า ผู้ใหญ่บ้านบ้านเตี๋ย หมู่ที่ 2 จำนวน 7 คน

3. เครื่องมือในการวิจัย : แนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ตามกรอบแนวคิดการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มละ

ชุดคำถาม ได้ตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 2 คน

แบบสัมภาษณ์สำหรับเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ ดังนี้ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และสำหรับท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ ดังนี้ 1) บริบทของชุมชนบ้านเตื่อ และการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ 3) ประโยชน์จากความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม 4) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ และ 5) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล : ใช้กระบวนการวิเคราะห์ที่แก่นสาระ (Thematic Analysis) ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจกับข้อมูล 2) การทำให้เกิดข้อมูลเบื้องต้น 3) การค้นหาแก่นสาระ 4) การตรวจสอบข้ามแก่นสาระ 5) การระบุและตั้งชื่อแก่นสาระ และ 6) การจัดทำรายงาน ตีความ และสรุป

ผลการวิจัย

การศึกษายบทบาทของเทศบาลตำบลในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ จังหวัดหนองคาย มีผลการศึกษาดังนี้

1. บทบาทของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

บริบทของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ มีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน ที่ตั้งเป็นพื้นที่ราบลุ่มและตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง จึงเป็นทรัพยากรสำคัญที่สำคัญของพื้นที่ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี มีทรัพยากรสำคัญที่นำมาพัฒนาต่อยอดทางการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของพื้นที่ อาทิ สินค้าทางการเกษตร ข้าวโพด มะเขือเทศ และเป็นพื้นที่ตั้งของโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากมะเขือเทศของชุมชน แหล่งอาหารสำคัญทางธรรมชาติเป็นปลาน้ำโขง มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ จึงเป็นที่ต้องการของตลาด และทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นสัญลักษณ์คือ ต้นมะเดื่อ

การพัฒนาพื้นที่ของตำบลบ้านเตื่อ เทศบาลตำบลบ้านเตื่อใช้จุดแข็งต้นทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมเป็นจุดร่วมเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในและนอกพื้นที่ที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างแท้จริงและได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายของหน่วยงานในหลากหลายมิติ มีกระบวนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) การบริหารงานแบบเบ็ดเสร็จผ่านเวทีประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านสัญญาจร หรือ เวทีประชาคมตำบลบ้านเตื่อ เกิดจากกำนันตำบลบ้านเตื่อได้เห็นโอกาสจากการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านสัญญาจร จึงหารือร่วมกับผู้บริหารเทศบาลและใช้สถานที่ของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อเป็นสถานที่จัดประชุมประจำเดือน มีผู้นำทุกส่วนงานในพื้นที่เข้าร่วมประชุม จึงเป็นโอกาสที่จะใช้เวทีสะท้อนปัญหาและเสนอความต้องการของแต่ละพื้นที่ ผ่านความเห็นจากบุคคลหลากหลายฝ่าย และนำข้อสรุปของที่ประชุมส่งให้กับเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ตำบลบ้านเตื่อ จัดทำงบประมาณและส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด

2) การจัดทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละชุมชนได้สะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนรวมทั้งเป็นการทบทวน ติดตามการดำเนินงานของเทศบาล นำข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งได้รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เสียงสะท้อนถึงความต้องการการพัฒนาในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เพื่อบรรจุในเทศบัญญัติและถูกส่งต่อไปยังจังหวัดเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด

3) การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง การกิจที่เกินขอบเขตหน้าที่ของเทศบาล เทศบาลจะได้ส่งเรื่องและติดตามกับเรื่องที่เสนอไปกับหน่วยงานนั้น และการนำเสนองบประมาณต่อสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง ทำให้เทศบาลได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น

4) การส่งเสริมประเพณีตามศักยภาพความโดดเด่นตามทุนทางวัฒนธรรม เทศบาลตำบลบ้านเตื่อได้แบ่งโซนในการจัดกิจกรรมประเพณีเพื่อไม่ให้มีกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน เป็นการนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชน

5) การถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและพัฒนาทักษะอาชีพ ได้ให้ปราชญ์ชุมชนได้เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชาวบ้าน เยาวชน และนักเรียนในโรงเรียน

6) การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน จากเมนูอาหารต้อนรับกรม.สัญจร สู่การพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนจากปลาน้ำโขง เป็นต้นทุนทางทรัพยากรพัฒนาต่อยอดอาหารให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จากการสัมภาษณ์ปลัดเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ พบว่า การบริหารในเทศบาลก็ต้องฟังเสียงของชุมชน เพราะว่าชุมชนเป็นผู้นำไปปฏิบัติ ชุมชนปฏิบัติอยู่แล้ว เป็นเสียงจากหมู่บ้าน แรเงะเบิดจากข้างใน (วุฒิชัย ปู่รุ่ง, 2567)

การบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อในการพัฒนาพื้นที่ ขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบ “บูรณาการการทำงานแบบเบ็ดเสร็จ” โดยฝ่ายบริหารของทุกหน่วยงาน ผู้นำชุมชน สภาเทศบาล ร่วมรับฟังและตัดสินใจร่วมกันในแต่ละปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน มีนายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานการประชุม ซึ่งเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อร่วมคิด ร่วมกันทำ รับปัญหาและความต้องการจากจุดเดียวเข้าถึงทุกหน่วยงาน เมื่อรับเรื่องแล้วก็สามารถดำเนินการได้ทันทีหรือหาทางออกร่วมกัน นอกจากนี้กลุ่มตัวแทนต่าง ๆ เข้านำเสนอความต้องการของพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชนให้แต่ละหน่วยงานได้ร่วมกันหาทางออกและแก้ปัญหาต่าง ๆ สะท้อนถึงการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมคิด ร่วมเสนอ ร่วมแบ่งปันทรัพยากร ในการยกระดับพื้นที่ของตำบลบ้านเตื่อตามความต้องการของประชาชน

จากการประชุมและประชุมร่วมกันอีกทั้งสามารถถ่ายทอดนโยบายจากทางรัฐบาลจังหวัด มาสู่การปฏิบัติในพื้นที่รวมถึงเป็นผู้สะท้อนปัญหาที่ต้องการพัฒนาในพื้นที่ผ่าน โดยใช้กลไกการประชุมสัญจรเป็นประจำทุกเดือนกำกับติดตามนำมาสู่การปฏิบัติตั้งแต่ระดับบริหาร ผู้กำหนดนโยบาย ตัดสินใจนโยบายและนำไปปฏิบัติในพื้นที่การจัดหางบประมาณจากภาคีเครือข่ายภายนอก ทั้งภาครัฐในระดับจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ในการสนับสนุนภารกิจที่มีความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ การประสานงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจากภาคเอกชน จะช่วยในการประชาสัมพันธ์ ให้องค์ความรู้พัฒนาฝีมือ การบริหารจัดการและอำนวยความสะดวกเข้าถึงผู้ที่สนใจจากภายนอกมากยิ่งขึ้น เทศบาลมีส่วนช่วยให้เกิดการประสานงานระหว่างฝ่ายบริหาร และชุมชน เพื่อช่วยเหลือในแง่ของการจัดกิจกรรม หรืออำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านเตื่อ (ยอดเพชร ธรรมนิตย์, 2567)

2. ลักษณะความร่วมมือและการประสานงานกับภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และภาคีเครือข่าย

การประสานงานความร่วมมือและติดต่อกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ดำเนินการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหหรือสนับสนุนกิจกรรมของพื้นที่ในลักษณะของความร่วมมือของการดำเนินงานดังต่อไปนี้ 1) ตัวแสดงหลักที่มีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระดับเทศบาล ผู้บริหารของเทศบาล ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารหน่วยงานรัฐหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลพื้นที่ตำบลบ้านเตื่อ ภาคเอกชน เป็นผู้บริหารของหน่วยงาน ระดับชุมชนเป็นผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มอาชีพ/กรรมการหรือผู้แทน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายต่าง ๆ พร้อมทั้งมีอำนาจในการสั่งการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทันที ทั้งนี้เทศบาลยังเป็นผู้ประสานงานกับภาครัฐในจังหวัด กรณีที่มีการลงพื้นที่ของผู้บริหารระดับประเทศ หรือผู้บริหารในระดับจังหวัด ในการอำนวยความสะดวกให้แก่พื้นที่ให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น บางครั้งการประสานงานจากชุมชนไปยังผู้บริหารประเทศ หรือจังหวัดทำได้โดยยากจึงเป็นการประสานงานในลักษณะรัฐกับรัฐ ซึ่งทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

2) ด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน งบประมาณตามโครงสร้างพื้นฐานจากงบประมาณของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ หากงบประมาณไม่เพียงพอจะขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนงบประมาณหรืออนุเคราะห์ทรัพยากรของหน่วยงานสนับสนุนภารกิจของพื้นที่ในรายการกิจกรรม เทศบาลจึงตั้งภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการที่ส่งผลในแง่การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

3) บทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการดำเนินงานร่วมกัน การดำเนินงานเป็นไปตามภารกิจหรือตามอำนาจหน้าที่ตามข้อกำหนดของหน่วยงาน อาทิ เทศบาลตำบลบ้านเตื่อเป็นกลไกเชื่อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งผ่านปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ในแง่ของโครงการ งบประมาณ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

4) รูปแบบความสัมพันธ์ของการดำเนินงานร่วมกัน การดำเนินงานภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการตามภารกิจหรือรูปแบบของภารกิจ เช่น การดำเนินงานขอความอนุเคราะห์หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเป็นการดำเนินงานตามรูปแบบทางการ (ตามลำดับการติดต่อทางราชการ) ผ่านการประสานงานแบบไม่เป็นทางการในเบื้องต้น เพื่อนำเสนอความต้องการของประชาชนให้หน่วยงานที่ขอความอนุเคราะห์ได้รับทราบ และการประสานงานกับภาคเอกชนเป็นไปในรูปแบบของการหารือและเสนอประเด็นความต้องการไปยังหน่วยงานได้โดยตรง ผ่านการประสานงานแบบไม่เป็นทางการในเบื้องต้นและดำเนินการผ่าน ลายลักษณ์อักษรเป็นหลักฐานความร่วมมือ

5) การจัดทำระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย การดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบความร่วมมือมากกว่าการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบข้อตกลงความร่วมมือ ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันในภารกิจ โครงการที่เป็นของหน่วยงานได้จัดทำแผน โครงการตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลฯ ไม่ได้มีการตั้งคณะกรรมการ หรือคำสั่งที่เป็นทางการ แต่เน้นการบูรณาการหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

การดำเนินงานข้างต้น คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาที่แสดงถึงความร่วมมือและการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการทำงานแบบ “บูรณาการการทำงานแบบเบ็ดเสร็จ” ที่ได้มีส่วนร่วมสะท้อนปัญหา เสนอความต้องการ ประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนขับเคลื่อนส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อให้มีความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง ดังตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ความร่วมมือของเครือข่ายที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ

ความร่วมมือ	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาสังคม
ด้านบุคลากร	สนับสนุนบุคลากรเป็นพี่เลี้ยงให้กับพื้นที่พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรในพื้นที่	สนับสนุนบุคลากรเป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำในการบริการด้านต่าง ๆ	อาสาเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป้าหมายในอนาคต
ด้านงบประมาณ	จัดสรรงบประมาณสนับสนุนตามแผนงานของหน่วยงาน	สนับสนุนงบประมาณตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	ใช้ทุนทางสังคม ทุนทรัพยากรของพื้นที่ในการต่อยอด
ด้านบริหารจัดการ	ประสานงานได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และอำนวยความสะดวกและประสานงานหน่วยงานเกี่ยวข้องและอนุเคราะห์อุปการะและดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อมใช้งาน	ให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพการดำเนินการส่งเสริมทักษะใหม่ ๆ พร้อมเสริมเทคนิคการให้บริการสอดคล้องความต้องการของผู้รับบริการ	เข้าร่วมเรียนรู้ พัฒนาตนเองและฝึกฝน เสริมองค์ความรู้ต่อยอดประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาได้

ความร่วมมือ	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาสังคม
ด้านความสัมพันธ์	เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
ด้านระเบียบ กฎหมาย	การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ กฎหมายกำหนด	ข้อตกลงความร่วมมือตาม ภารกิจที่สนับสนุน	ไม่มีข้อผูกพันทางกฎหมาย

ที่มา : สังเคราะห์ข้อมูลโดยคณะผู้วิจัย

3. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ พื้นที่มีเครือข่ายหนุนเสริมทั้งภาครัฐสนับสนุนทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาการทำตลาด เชิงรุกและอาคารสถานที่ องค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว ภาคประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดความยั่งยืน มีพัฒนาการตามลำดับดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ เริ่มต้นโดยพ่อสมจิต จันทามา เป็นบุคคลที่ได้รับเริ่มและเชิญชวนชาวบ้านเตื่อ 8 คนร่วมกันจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อขึ้น จากแนวคิดที่ว่า เปลี่ยนชุมชนให้เป็นที่ท่องเที่ยวจากทุนทรัพยากรของชุมชน สร้างรายได้ให้ชุมชน ลูกหลานไม่ต้องทำงานที่อื่น ประกอบกับทุนทางสังคมคือมีเครือข่ายการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดหนองคายและทรัพยากรที่มีชุมชนคือ ต้นมะเดื่อ กลุ่มอาชีพที่จะนำมาสร้างรายได้ให้เกิดประโยชน์ และเทศบาลตำบลบ้านเตื่อได้มีการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละชุมชน จากกิจกรรมประเพณีแข่งเรือ ซึ่งสามารถจัดขึ้นได้ปีละครั้ง จึงเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวได้

พัฒนาการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ การบริหารงานแบบบูรณาการเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ ทำให้การทำงานมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ได้มีการสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตามศักยภาพจากทุนทางทรัพยากรของชุมชน จึงได้มีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาพื้นที่ในแต่ละด้านให้พร้อมต่อการท่องเที่ยวในแต่ละด้านดังนี้ 1) การพัฒนาพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว ได้ใช้พื้นที่ริมโขงซึ่งเป็นพื้นที่ของพ่อสมจิต จันทามา เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางบริการการท่องเที่ยวและเป็นที่ตั้งของร้านเชฟชุมชนในปัจจุบัน เป็นอาคารรับรองนักท่องเที่ยวและจำหน่ายอาหาร ผลิตภัณฑ์ของชุมชน 2) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวที่หลากหลายไว้รองรับ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกการท่องเที่ยวที่ตรงตามความต้องการ สำหรับ 1 วันหรือค้างคืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนและเรียนรู้ภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สร้างความสนุกสนาน ความผูกพัน และสร้างเครือข่ายให้กับชุมชน เช่น กิจกรรมจากกลุ่มอาชีพ การทำอาหารโดยใช้วัตถุดิบท้องถิ่น หรือกิจกรรมร่อนแม่น้ำโขง 3) กิจกรรมเชฟชุมชน กิจกรรมที่โดดเด่นด้านท่องเที่ยวและจุดขายของท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ คัดเลือกผู้ที่มีใจรักในการทำอาหาร มีฝีมือของคนในชุมชนเข้าร่วมโครงการ Local Chef Thailand เป็นโครงการเชฟชุมชนเพื่อท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน รังสรรค์เมนูปลาน้ำโขง อาหารขึ้นชื่อของชุมชนท่องเที่ยวผ่านเรื่องราวของที่มาอาหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ จากการสัมภาษณ์รองประธานชุมชนท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวเคยบอกว่ามาเที่ยวบ้านเตื่อเพราะอยากมารับประทานอาหาร เช่น นักท่องเที่ยวญี่ปุ่น มาเที่ยวแล้วชอบมาก กลับไปเขาเอาไปเขียนหนังสือเล่าเรื่องถึงการมาเที่ยวบ้านเตื่อ มา 3 วัน 2 คืน (ชนิษฐา จันทามา, 2567)

ความร่วมมือของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อและภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน บ้านเตื่อ การจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนช่วยเหลือตามภารกิจของ แต่ละหน่วยงานที่สอดรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นทางการในการติดต่อกับหน่วยงานราชการหรืองบประมาณสนับสนุนตามระเบียบของราชการรวมถึงการใช้พื้นที่ การติดต่อที่ไม่เป็นทางการจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคลสู่ข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบทางการ มีความสัมพันธ์สนับสนุนพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละด้านดังนี้

1) การพัฒนาพื้นที่โครงสร้างพื้นฐานหรือความปลอดภัย ด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เทศบาลเป็นศูนย์กลางประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐต่าง ๆ อนุมัติให้ความเห็นชอบพื้นที่ของตำบลในการจัดกิจกรรม ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2) กลุ่มสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาองค์ความรู้ เช่น โรงเรียนบ้านเตื่อได้ร่วมกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยว และได้จัดทำหลักสูตรระยะเดียวเกิดจากการบูรณาการเรียนให้ครูได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นจึงได้นำหลักสูตรดังกล่าวบรรจุให้นักเรียนในโรงเรียนบ้านเตื่อได้รู้จักภูมิปัญญาและรักษาทรัพยากรของชุมชน

3) กลุ่มภาคเอกชนที่เข้ามาส่งเสริมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เช่น สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย สมาคมส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย

จากการสัมภาษณ์รองประธานชุมชนท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ พบว่า การได้รับสนับสนุนด้านต่าง ๆ ทางชุมชนไม่ได้ร้องขอหน่วยงานอื่น ๆ แต่หน่วยงานอื่น ๆ เล็งเห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อ และพื้นที่ที่มีความพร้อมด้วย เพราะเรามองว่าเป็นชุมชนเข้มแข็ง ทุกคน ทุกกลุ่มได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนา (ชนิษฐา จันทมา, 2567) ก่อให้เกิดความสำเร็จของท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อกับการทำงานร่วมกับเครือข่าย อันเกิดจิตอาสา เสียสละ ความรัก ความสามัคคีและอุดมการณ์ของคณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อจากผู้ก่อตั้งและผู้นำชุมชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชนได้เป็นเจ้าของทรัพยากรและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น พัฒนาต่อยอดความต้องการสร้างเครือข่ายและรายได้ให้ทุกคนได้เห็นถึงความสำคัญในสิ่งที่ลงมือทำ

การท่องเที่ยวชุมชนบ้านเตื่อจึงเป็นต้นแบบของวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านเตื่อที่ได้รับความร่วมมือและการประสานงานทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สนับสนุนจากภาคีเครือข่ายของชุมชนทั้งภายในและภายนอก ใช้ความเชี่ยวชาญและภารกิจของแต่ละส่วนงานมาสนับสนุนการทำงานกับ ทูทางสังคม ทูทางทรัพยากรของพื้นที่มาก่อให้เกิดรายได้ให้กับประชาชน เล็งเห็นคุณค่าของบรรพบุรุษที่จะส่งต่อให้ลูกหลานได้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาต่อยอด อีกทั้งบทบาทของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อที่มีส่วนสำคัญและเป็นแรงสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปกครองตนเองและเสนอความต้องการของประชาชนในพื้นที่ผ่านประชาคมตำบลบ้านเตื่อ บูรณาการทำงานได้อย่างสมบูรณ์ หากไม่มีการเปิดเวทีหรือพื้นที่ที่ให้ประชาชนได้ระบุดความต้องการจากภายใน ใช้ทรัพยากร ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน พร้อมทั้งการสนับสนุนจากผู้บริหารและการเล็งเห็นโอกาสจากผู้นำระดับประเทศ แรงขับเคลื่อนอาจขาดหายไปหรือสูญหายไปในช่วงทางในการพัฒนาพื้นที่ได้ จึงเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับอีกหลายชุมชนและการจัดการภาครัฐที่เน้นการมีส่วนร่วมแบบเครือข่ายเข้ามาจัดการปกครองชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ยั่งยืนต่อไปได้

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้ได้เห็นบทบาทการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อที่เล็งเห็นโอกาสสำคัญของการพัฒนาการบูรณาการทำงานแบบเบ็ดเสร็จของการบริการสาธารณะของทุกภาคส่วนในพื้นที่และใช้จุดแข็งต้นทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมเป็นจุดร่วมและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในและนอกพื้นที่ ผ่านเวทีประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านสัจจระ สหกรณ์ปัญหาและเสนอความต้องการ มีผู้นำแต่ละหน่วยงานเข้าร่วมรับปัญหาและทางแนวทางแก้ไข ได้เร่งดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของประชาชนพื้นที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ในภารกิจใดที่เกินขอบเขตหน้าที่ของเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ นำมาสู่การจัดทำแผนพัฒนา ยังได้ส่งเสริมประเพณีตามศักยภาพความโดดเด่นตามทุนทางวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและพัฒนาทักษะอาชีพ และส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเกิดขึ้นมาขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบ “บูรณาการการทำงานแบบเบ็ดเสร็จ” ตามนิยามแนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่

ของ กรวิชัย บุญมี (2566) เป็นการทำงานร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม แบบภาคีที่หลากหลายในการวางแผนระดับภูมิภาค ท้องถิ่นและชุมชน และการศึกษาของ พระมหาจำรัส สิริวัฒนโธ (และคณะ, 2563) และ อิศริย์ ภักดิ์ศรีแพง, รัตพงษ์ สอนสุภาพ (2557) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่คือมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวชุมชนละพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนภูมิ นราธิปกร, และคนอื่นๆ (2562) แนวคิดและแนวทางการจัดการปกครองแบบใหม่เน้นผ่านการศึกษากรณีเมืองขอนแก่น มุ่งเน้นเปิดกว้างให้โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินการของเมือง เน้นย้ำถึงการใช้ต้นทุนทางสังคม เปิดโอกาสเวทีให้กับตัวแทนชุมชนได้นำเสนอความต้องการ รับฟังความคิดเห็นต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและร่วมตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับฟัง สะท้อนตักผลึกเป็นแนวทางนโยบายในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่

เทศบาลตำบลบ้านเต๋อได้มีส่วนร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและภาคีเครือข่ายที่เข้ามาสนับสนุนและในการดำเนินงานตามนโยบาย พัฒนาพื้นที่ตามการบริหารแบบบูรณาการแบบเบ็ดเสร็จ รับข้อเสนอจากประชาชนในพื้นที่ผ่านการประชาคมการประชุมสังสรรค์ เทศบาลตำบลบ้านเต๋อผู้รับผิดชอบพื้นที่หลักเป็นตัวกลางในการประสานงานความร่วมมือและติดต่อกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีตัวแสดงหลักเป็นผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานและชุมชนมาร่วมรับฟัง นำข้อเสนอความต้องการมาร่วมกันหาทางออก ใช้งบประมาณจากพื้นที่หลักและภาคเอกชนมาสมทบในบางส่วน เป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันตามภารกิจหน้าที่ ความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงาน มาร่วมคิดร่วมออกแบบ มีส่วนร่วมทุกฝ่ายในรูปแบบความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการลายลักษณ์อักษรตามระเบียบราชการกำหนด สอดคล้องแนวคิดการสร้างความร่วมมือของ Stoker (อ้างถึงใน Ansell and Gash, 2008) เน้นการร่วมมือกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ใช่ภาครัฐ ในการร่วมกันบูรณาการทรัพยากรตามหลัก 4 M ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หาแนวทางหรือแก้ไขปัญหามีความยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการกระจายอำนาจดำเนินงานบางกิจการตามความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประเพณี วัฒนธรรม หรือทุนทางสังคมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (บุษอริ ยีหะมะ, 2550)

การดำเนินงานจะเกิดความสำเร็จหรือความร่วมมือของการพัฒนาได้นั้นและการเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนและภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างยั่งยืนนั้น นโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนผ่านแต่การดำเนินการของพื้นที่ยังคงอยู่ เพราะเป็นการตอบสนองความต้องการยกระดับคุณภาพของประชาชนในพื้นที่ ต้องมีการบูรณาการร่วมกับนโยบายใหม่หรือตามแผนความร่วมมือ ข้อตกลงตามภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องหรือระยะสั้นตามภารกิจนั้น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ พาฝัน นิลสวัสดิ์ ดุอาเมลน์ (2563) ศึกษาเรื่อง บทบาทของเทศบาลต่อการกิจด้านการท่องเที่ยว : การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลาและเมืองปัตตานี พบว่า วิสัยทัศน์ของนายกเทศมนตรีฝ่ายบริหารสูงสุดขององค์กรมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่และผู้นำที่เสนอตัวเข้ามาทำหน้าที่ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นแต่เดิม มีความรู้ความเข้าใจในศักยภาพและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนกลุ่มประโยชน์ต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะสอดคล้องกับบริบทพื้นที่มากกว่าการกำหนดนโยบายมาจากส่วนกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. เทศบาลตำบลบ้านเตี๋ยควรมีการผลักดันการท่องเที่ยวของชุมชนและการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชุมชนในพื้นที่ให้เป็นวาระสำคัญของเทศบาลตำบลบ้านเตี๋ย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินงานและการสนับสนุนจากเทศบาลเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านของผู้บริหารทั้งในระดับเทศบาลและชุมชน

2. เทศบาลตำบลบ้านเตี๋ยควรมีการจัดทำแผนความร่วมมือของเทศบาลตำบลบ้านเตี๋ย ชุมชนบ้านเตี๋ย และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในอนาคตจะสามารถยกระดับและพัฒนาพื้นที่ในแต่ละด้านให้มีความพร้อมและส่วนใดบ้าง เพื่อป้องกันความเสี่ยงและเป็นการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ปัจจุบันได้

เอกสารอ้างอิง

- ไททัศน์ มาลา. (2561). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance : NPG) แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 8(1), 179-194.
- กรวิชัย บุญมี. (2566). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*. 6 (5), 511-524
- กันชลิกา อุตมะแก้ว, ภัคจิรา บัวแดง, รัชมี สงวนดี, สุกัลยา พันธะยานกร, ปุโรหิตาพันธุ์วิษณุ วงศ์ตรี, สุรสิงห์ แสงโสด, นิธิมา บุญเฉลียว. (2564). ผลกระทบและการปรับตัวของการท่องเที่ยวชุมชนจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในเขตพื้นที่หมู่บ้านขุนกลาง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารช่วงฉาย*. 15 (2), 16-30
- ชนิษฐา จันทำมา. (2567, สิงหาคม 24). รองประธานชุมชนท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ บ้านเตี๋ย ตำบลบ้านเตี๋ย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์.
- ธนภูมิ นราธิกร, ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวิสุ, กิตติบดี ไยพล. (2562). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่: กรณีเมืองขอนแก่น. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*. 17 (2), 23-45
- บุญศรี ยี่หะ. (2550). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาจันทงค์ สิริวัฒน, บัณฑิต มณีแสง, ภัณทิลา น้อยเจริญ. (2563). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน. *วารสารมหาจุฬาลงกรณ์ราชสาร*. 11 (1), 1-12
- พาฝัน นิลสวัสดิ์ ดุอาเมลัน. (2563). บทบาทของเทศบาลต่อการกิจด้านการท่องเที่ยว : การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลาและเมืองปัตตานี. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 15 (2), 69-81.
- ยอดเพชร ธรรมนิธย์. (2567, สิงหาคม 23). รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเตี๋ย เทศบาลตำบลบ้านเตี๋ยตำบลบ้านเตี๋ย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์.
- วุฒิชัย ปูรุ่ง. (2567). ปลัดตำบลบ้านเตี๋ย เทศบาลตำบลบ้านเตี๋ยตำบลบ้านเตี๋ย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์.
- สำนักงานจังหวัดหนองคาย. (2567). *วิสัยทัศน์/ยุทธศาสตร์จังหวัดหนองคาย*. Retrieved August 3, 2024 from: https://www.nongkhai.go.th/web_nk/stratigy.php.
- อิสริย์ ภักดีศรีแพ่ง, รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2557). บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ*. 4(1), 352-365.
- Ansell, C., & Alison Gash, A. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 18(4), 543-571.